

Hukuk Bülteni

Uyuşmazlık Çözümü | Mart 2025

GÖZETİME TABİ EŞYALAR İÇİN VERGİ FARKI İADESİ HAKKINDAKİ İÇTİHAT FARKLILIKLARININ GİDERİLMESİ

Gümrük idaresi, mükelleflerin yurtdışından ithal ettiği bazı eşyaların fiyatlarını, yerli üreticinin korunması politikalarını şekillendirebilmek amacıyla gözetime tabi tutabilmektedir. Gözetime tabi eşyalar, İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğler ("**Tebliğler**") aracılığıyla belirlenmekte ve aynı zamanda Tebliğler'de gözetime tabi eşyalar için bazı fiyatlar belirlenmektedir. Eğer mükellef ithal ettiği ürünü Tebliğler'de yer alan fiyatların altında ithal ederse; gözetim belgesi ibraz etmekle yükümlüdür.

Gözetim, bir tedbir, kısıtlama veya ek mali yükümlülük doğurucu bir ticaret politikası önlemi değildir. O nedenle uygulamada mükellefler ithal ettikleri ürünlerin gerçek satış fiyatları daha düşük olsa bile, gözetim belgesi ibraz yükümlülüğünün doğmaması için gümrük beyannamelerini Tebliğler'de belirtilen kıymetler üzerinden vermekte, sonrasında ise Gümrük Kanunu'nun 210 ve devam hükümlerinde yer alan geri verme mekanizmasını işletmekte ve eşyanın satış bedelinin beyan edilen kıymetten daha düşük olması sebebiyle aradaki farktan kaynaklanan verginin iadesini sağlamaktaydı. Ancak Gümrük Kanunu'nda 2021 yılında yapılan değişiklikle bu uygulamanın devam edip etmeyeceği tartışma konusu haline geldi.

1. Ticaret Politikası Önlemlerine Tabi Eşyalar Hakkında Gümrük Kıymetinin Mükellef Tarafından Yüksek Beyan Edilmesi Halinde, Gümrük Kanunu'nun 211. Maddesinin Uygulanmayacağına Dair Yapılan Ekleme

18 Temmuz 2021 tarihinde, Gümrük Kanunu'nun m. 211'dede değişikliğe gidilmiş ve "*ticaret politikası önlemlerine tabi eşyanın gümrük kıymetinin yükümlünün kendi beyanı ile artırılması sonucunda ödenmiş veya tahakkuk ettirilmiş*" gümrük vergileri bakımından geri verme hükümlerinin uygulanmayacağı düzenlemesi yapılmıştır. Kanuna eklenen bu ibareye karşı Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açılmış ancak bu iptal davası reddedilmiştir.¹ Haliyle mükellefler açısından gerçek satış bedeli ile Tebliğler'de yer alan kıymet arasındaki farktan kaynaklanan vergilerin geri verme müessesesi yoluyla iade alınma imkânı kalmamıştır.

¹ Anayasa Mahkemesi'nin 2022/136 E., 2023/16 K., 25.1.2023 T. kararı

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

2. Satış Bedeli ile Beyan Edilen Kıymet Arasındaki Farktan Doğan Vergilerin Gümrük Kanunu m. 242 Uyarınca Olağan İtiraz Yolu İşletilerek İade Alınıp Alınamayacağı Tartışması

Gümrük Kanunu m. 211’de yapılan değişiklik sonrasında, mükelleflerin Gümrük Kanunu m. 242 ve devam hükümlerinde düzenlenen ve geri vermeye göre daha olağan bir yol olarak kabul edilen itiraz müessesesi yoluyla bu vergileri iade alıp alamayacağı yargı kararlarında tartışma konusu olmuştur. Zira mükellefler, ithal ettikleri eşyaların kıymetini, satış bedeli daha düşük olsa bile Tebliğler’de yer alan kıymetler üzerinden ihtirazi kayıtla vermeye, eşyanın gümrükten çekilmesinin ardından işleme karşı Gümrük Kanunu m. 242 uyarınca Gümrük Bölge Müdürlükleri’ne itiraz etmeye ve Gümrük Bölge Müdürlükleri’nin kararlarına karşı iptal davası açmaya başlamıştır.

Bazı mahkemeler, mükelleflerin ithal ettikleri eşyaların satış bedelinin daha düşük olduğunu bilmelerine rağmen gözetim belgesi ibraz zorunluluğundan kaçınmak için kendi isteğiyle eşyanın kıymetini yüksek beyan etmiş olduğunu değerlendirmiş ve bu sebeple fazla ödenen vergilerin iade edilemeyeceğine karar vermiştir.

Bazı mahkemeler ise gözetimin bir tedbir, kısıtlama veya ek mali yükümlülük doğurucu bir ticaret politikası önlemi olmadığını, Gümrük Kanunu m. 211’de yapılan değişikliğin mükelleflerin olağan itiraz müessesesine başvurma haklarını ortadan kaldıramayacağını değerlendirmiş; Gümrük Kanunu m. 24 uyarınca ithal eşyaların gümrük kıymetinin eşyanın satış bedeli olduğuna ilişkin açık hüküm nazara alındığında, satış bedeli ile beyan edilen kıymet arasındaki farktan doğan gümrük vergisi, ek gümrük vergisi, katma değer vergisi gibi vergilerin iade edilmesi gerektiğine karar vermiştir.

Mahkemeler arasındaki bu yorum farklılığı Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu’na taşınmış ve Danıştay, bu kararlar arasındaki aykırılığı; eşyanın satış bedeli ile beyan edilen kıymeti arasındaki farktan doğan gümrük vergisi, ek gümrük vergisi, katma değer vergisi gibi vergilerin iade edilmesi gerektiği yönünde, mükelleflerin lehine olacak şekilde gidermiştir.²

Sonuç olarak, ithalat yapan mükelleflerin gözetim yükümlülüğüne tabi olmamak için ve eşyalarını gümrükten bir an evvel çekmek amacıyla eşyanın gümrük kıymetini ihtirazi kayıtlı bir şekilde, satış bedelinden daha yüksek beyan ettiği durumlarda, eşyanın satış bedeli ile beyan edilen kıymet arasındaki müspet farktan doğan vergilerin iade alınması imkânı doğmuştur.

İLETİŞİM

Av. Begüm Biçer İlikay

bbicer@kolcuoglu.av.tr

Av. Orhun Yavaş

oyavas@kolcuoglu.av.tr

² Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu’nun 2023/6 E., 2024/1 K., 24.1.2025 T. kararı